

Sak: S 38/18

Saksfremlegg til Styret

FORELØPIG BUDSJETT 2019 OG LANGTIDSBUDSJETT (LTB) 2019-2023

Foreløpig disponeringsskriv for 2019 datert 28. juni 2018 og *Bestilling til leveranse av årsplan 2019-2021 og prognose 2019-2023* datert 12. oktober 2018 var vedlagt saken ved styrets førstegangsbehandling av budsjettet i møte 9. november 2018. Budsjett 2019 og LTB 2019-2023 legges med dette frem for endelig vedtak. Kulturhistorisk museums (KHM) frist for leveranse av årsplan og prognose er 14. desember 2018.

Innledning

Den økonomiske utviklingen ved KHM har vært god de siste årene. Planmessig og systematisk arbeid gjennom flere år har skapt større forutsigbarhet og trygge rammer for både driften av museet og de ansattes arbeidshverdag. Museet har et økonomisk handlingsrom for å realisere strategiske satsninger innenfor forskning og publikumsrettede tiltak som har vært utsatt i alt for mange år. Samtidig har vi et budsjett og en langtidsprognose preget av store utfordringer med omfattende økonomiske konsekvenser. Utfordringene er i hovedsak forbundet med de tre store bygge- og infrastrukturprosjektene og omfatter problemstillinger knyttet til uavklart finansieringsmodell for flere tiltak, uavklart fremdrift og behov for koordinering av tiltak samt disponering av interne personalressurser. Museumsledelsen vil derfor redegjøre for de økonomiske usikkerhetsmomentene og hvilke forutsetninger som legges til grunn for å levere et LTB i balanse i eget avsnitt nedenfor.

Til tross for en betydelig ekstern inntektsøkning og et markant mindreforbruk i perioden 2015-2018, har museet gjennomført en streng tilsetningspolitikk. Betydelige midler er avsatt og investert i interne prosjekter knyttet til nye utstillinger i Historisk museum (HM), og i noe mindre grad til utvikling av forskningsprosjekter. Alle interne prosjekter totalbudsjetteres, dvs også med synliggjøring av egne personalressurser. Dette gjøres dels av hensyn til den totale ressursdisponeringen, dels for å få oversikt over behovet for prosjektengasjert personale. KHM's bemanning er dimensjonert i forhold til å kunne håndtere en løpende driftsportefølje, ikke flere store utviklingsprosjekt.

I 2017 gjennomførte KHM en ekstern evaluering av museets organisasjonsmodell etter Funksjonsanalysen (jfr Rapport fra Deloitte datert 19.12.2017). Rapporten konkluderer med at KHM har utviklet seg i ønsket retning siden 2014. Delvis på grunn av funksjonsanalysen og ny organisering, men også fordi det ble iverksatt tiltak for å få kontroll på museets økonomi. Et sentralt spørsmål i evalueringen var hvorvidt museets organisasjonsmodell har bidratt til effektiv drift, godt samarbeid og måloppnåelse? Konklusjonen var at modellen muliggjør dette, men at det kan gjøres enkelte justeringer for å videreutvikle og forbedre organisasjon. KHM gjennomfører i 2018 et internt prosjekt for å følge opp rapportens anbefalinger. Særlig aktuelt er endringer i organiseringen av museets administrasjon, hvor også hensynet til de politiske føringer og forventninger om mer effektiv drift står sentralt. Arbeidet med justert organisasjonsmodell og -kart skal avsluttes i 2018 og implementeres fra 01.01.2019. Museets ledelse finner grunn til å påpeke at det her i første rekke handler om mer effektiv oppgaveløsning, ikke innsparing av personalressurser. De personalmessige konsekvensene for en bærekraftig økonomisk utvikling ble gjennomført allerede i 2014 og videreført i museets Strategiske kompetanse- og rekrutteringsplan fra 2016. KHM kan dermed ikke på kort



sikt imøtekomme de årlige kuttene i tildelingen knyttet til regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform og universitetets generell rammekutt (jf. vedlegg 1) med ytterligere nedbemanning av administrasjonen. Følgelig må kuttene dekkes opp gjennom økte krav til ekstern finansiering.

Økonomiske usikkerhetsmomenter og premisser for prognose (LTB 2019-2023)

KHM redegjorde for de økonomiske usikkerhetsmomentene og hvilke forutsetninger som ble lagt til grunn for å levere et LTB i balanse allerede i 2017; jf styresak S 40/17. Vi finner det likevel nødvendig å presentere en justert liste over disse momentene. De økonomiske usikkerhetsmomentene er først og fremst knyttet til de store byggeprosjektene.

For å kunne levere et LTB i balanse, er følgende premisser lagt til grunn:

VTM

Museumsledelsen legger endelig rapport (kalt KS2-rapport) fra ekstern kvalitetssikrer (EKS) for nytt vikingtidsmuseum (VTM) til grunn for anførte kostnadsanslag. KS2-rapporten er datert 28. september 2018, men UiO mottok først rapporten 15. november.

I KS2-rapporten er kostnadsrammen for nytt VTM satt til 2 mrd. kr, med en styringsramme på 1,725 mrd. Med oppstartsbevilgning i St.prp. nr.1 2019, estimerer rapporten en fremdrift med oppstart detaljprosjekt mars 2019 og oppstart prøvedrift februar 2024. Nå vet vi at det ikke ble oppstartsbevilgning verken i forslag til statsbudsjett eller i budsjettforhandlingene, så gjennomføring vil i beste fall forskyves et halvt år, trolig ett år. Følgelig kan KHM heller ikke levere et budsjett der konsekvensene av byggeprosjektet er integrert.

Oppsummert sier KS2-rapporten at prosjektet er modent for gjennomføring. Kostnadene angitt i dokumentet er også lagt inn i KDs langtidsplan for høyere utdanning og forskning (Meld. St. nr. 4 2018-19). Rapporten understreker UiOs spesielle rolle i gjennomføringen av prosjektet og at det er kritisk at UiOs bidrag er finansiert og avklart. Samtidig er rapporten tydelig på at det er vesentlige bidrag fra UiO som ikke er finansiert, og at det er en suksessfaktor for prosjektgjennomføring at UiO finner finansiering for sin medvirkning.

For følgende forhold er finansieringen uavklart:

- KS2-rapporten redegjør for en beslutning om at museet skal være stengt i byggeperioden for å sikre mer rasjonell fremdrift og større sikkerhet for samlingene. Det er dermed grunn til å anta at museet vil måtte holde stengt i nærmere fem år, inkludert prøvedrift. KHM har tidligere beregnet netto årlig inntektstap til 35 mill. kr. (brutto omsetning ca 55 mill. kr.) Det vil si at det totale inntektstapet er mellom 150 og 175 mill. kr. Finansieringsspørsmålet er ikke diskutert i KS2-rapporten og følgelig uavklart.
- Av KS2-rapporten fremgår det at KD har presisert at kostnader knyttet til flytting av samlingen ut over skip og sleder er UiOs ansvar og forutsatt dekket utenfor investeringsprosjektets rammer. Dette er kostnader til relokalisering av gjenstander i fjerde fløy (ikke sleder) og gravkammer, forberedelse og sikring av gjenstander for flytting til ny utstilling og koordinering og montering av nytt støttesystem til skipene (VTM delprosjekt III). Disse kostnadene er estimert til 36,1 mill. kr. Kostnadsestimatet omfatter ikke KHM's egeninnsats med unntak av konservatorer ansatt med krav

om egeninntjening. Rapporten slår fast at det er en suksessfaktor for vellykket prosjektgjennomføring at UiO finner finansiering for sin medvirkning, og at finansieringen har en robusthet som sikrer at KHM's medvirkning kan skje rettidig og fyllestgjørende. KHM har i 2018 forskuttet 200.000- kr. (inkl.mva) til kjøp av tjenester innenfor dette delprosjektet og budsjettert med samme beløp i 2019.

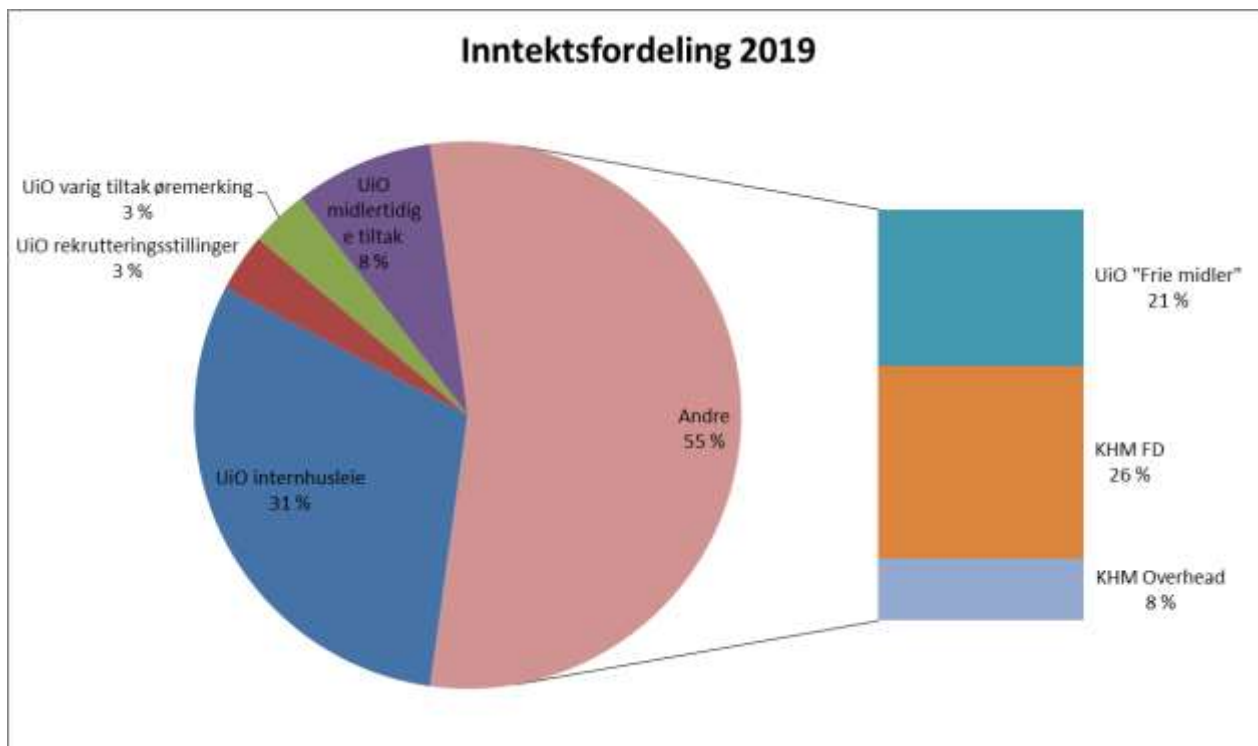
- Planleggingsfasen for nye utstillinger (VTM delprosjekt I) er budsjettert med forutsetningen om ekstern finansiering. Estimer for ferdigstilling av planleggingsfasen er totalt 11,4 mill. kr. Av dette er det estimert 2,930 mill. kr. til driftskostnader i 2019. I tillegg kommer 3,5 mill. kr. egentid. Delprosjektet var opprinnelig planlagt avsluttet i 2019, men på bakgrunn av manglende startbevilgning i forslaget for statsbudsjett for 2019 forskyves ferdigstilling til 2020.
- Det er utarbeidet kalkyler for produksjon av nye utstillinger i VTM, men kostnaden er ikke lagt inn i LTB. Finansieringsbehovet er estimert til ca 295 mill. kr. (eks finansiering av utstillings-, AV- og IKT-utstyr, som er del av investeringsprosjektets brukerutstyrprosjekt). Estimert er fordelt på finansieringsbehov fra sponsor på 226 mill. kr., UiO på 51,890 mill. kr. og KHM 16,8 mill. kr. Gitt oppstartsbevilgning periodiseres kostnadene fra 2020 til museets åpning.

Historisk museum (HM)

- Det er besluttet at Klimaskjermprosjektet (utvendig rehabilitering) skal gjennomføres uten stenging av museet. Dette krever godt samarbeid om løpende drift og god koordinering i henhold til KHM's plan for fornying av utstillinger. Merkostnader for KHM ved tilrettelegging for gjennomføring av rehabiliteringsprosjektet forutsettes dekket av prosjektet, men er foreløpig uavklart.
- Ved fornying av utstillinger er det ikke budsjettert med kostnader knyttet til verdibevarende vedlikehold, minimumsstandard på bruksarealer og bygningsmessige sikkerhetstiltak. Dette forutsettes dekket av EA/UiO, men er foreløpig uavklart.
- Ferdig prosjekterte utstillingsprosjekter i Historisk museum (HM) er lagt inn i budsjettet. Midler til fornying av øvrige prioriterte saler er lagt til museumsdirektøren reserver.

Inntekter

Kulturhistorisk museum (KHM) har i «Foreløpig disponeringsskriv for 2019» fra Universitetsdirektøren fått tildelt en ramme for 2019 på kr 133 729 mill. kr.



Figuren viser forholdet mellom frie (55 %) og bundne midler.



Figuren viser forholdet mellom tildeling (UiO frie midler) og egne inntekter.

I og med at endelig disponeringsskriv for 2019 ikke foreligger, vil det måtte foretas justeringer i budsjett frem mot fristen 14.12. Styrets behandling av budsjettet vil følgelig måtte være på overordnet nivå. Det er disponeringen av det økonomiske handlingsrommet og de forutsetninger som er lagt til grunn for å bringe det foreløpige budsjettet i balanse styret må ta stilling til.

Øvrige inntekter

Styret behandlet i november 2015 museets inntektskalkyle for perioden 2016-2020. I forliggende prognose (LTB 2019-2023) er museets billett- og salgsinntekter økt tilsvarende forventet inntekt for 2018; dvs. ca 51,5 mill. kr. i året.

Det er tidligere redegjort for usikkerhet knyttet til fremtidig volum på porteføljen av utgravningsprosjekter, særlig som følge av regionreformen med tilhørende ansvars- og oppgaveoverføring innenfor kulturminneforvaltningen. Overheadinntekter fra utgravingsvirksomheten er likevel videreført på samme nivå som tidligere; dvs. ca 15,5 mill. kr. i året.

Risiko

KHMs budsjett er i stadig økende grad basert på inntekter fra museumsdriften og turist-markedet. Dette gjør det mer sårbart for globale konjunktursvingninger enn noen gang. Dette har museumsledelsen påpekt ovenfor universitetsledelsen, som har signalisert at UiO vil ta ansvar for å sikre museets økonomi ved dramatiske fall i det eksterne inntektsgrunlaget, jf ledelsesvurdering 2. tertial 2017 datert 23.mai 2017.

Fornyng av utstillingene i Historisk museum

I 2016 ble 17,1 mill. av KHMs disponible midler satt av på interne prosjektkoder i budsjettet øremerket fornyng av utstillingene i 1. etg. i HM. I 2017 ble kjerneutstillingen *Kollaps* ferdigstilt og åpnet. I perioden 2019-2021 vil de tre kjerneutstillingene *Forvandling 2019*, *Kontroll 2019* og *Arv 2021* åpne. Budsjettbehovet for disse tre utstillingene er på kr. 18,95 mill. Det er satt av midler til dette i LTB, jf nedenfor stående tabell.

1. Etg. Historisk museum Prosjekt	År		
	2 018	2019	2020
000256 Arv - kjerneutstilling	200	1750	6600
000257 Forvandling - kjerneutstilling	3100	300	100
000258 Kontroll - kjerneutstilling	500	6300	100
Totalsum	3800	8350	6800

Totalt budsjettbehov**18950***Tall i hele tusen*

I LTB 2019-2023 har vi lagt inn midler til ytterligere fornyng av Historisk museum; bl.a. skolerommet i 2. etg, foredragssalen og Vikingtidsutstilling i 3. etg som det er viktig å få på plass før VSH stenger. I tillegg kommer midler til enkelte skiftende utstillinger, jf nedenfor stående tabell.

Andre utstillinger Historisk museum	År			
	2 018	2019	2020	2021
Museologi	92	50	75	75
Nina Torp: Situasjoner	226			
Skolerom 2. etg	160	2050	100	100
Myntkabinettet, Jubileumsutst.	20	70		
Vestsalen særutstillinger, Fabelaktige dyr 3. etg	160	3440	50	
Foredragssalen og garderobe 3. etg	840	1508	50	50
Ostia 3. etg	54		2317	150
Vikingtid i transitt 3. etg	500	5900	375	375
Loft, trapp og repos 4. etg	870	2125		
Visuell profilering av HM bygning	154	100	100	100
Antikken/Egypt-utstilling 3. etg	75	3825	100	100
Prosjektledere utstillinger	995	705	500	500
Pride	400	400	400	
Sea is History 3. etg	370	2380		
Stavkirkeportaler 4. etg	255	300	600	
Ani-Tyrkia/Armenia	819	181		
Moving Egypt	1100	5		
Vedlikehold av utstillinger	137	-4720	280	280
Totalsum	7226	18319	4947	1730

Totalt budsjettbehov**32222**

Tall i hele tusen

+

Flytting av samlingene fra Historisk museum til Økern

Det er budsjettet for revisjon, pakking og flytting av samlingene fra Historisk museum til Økern, jf nedenfor stående tabell. Det er avklart at UiO dekker kostnadene estimert for EA i tabellen nedenfor (se også foreløpig disponeringsskriv). Det er også lagt inn en forutsetning om videreføring av REVITA-midler for 2021 og 2022 (REVITA ligger foreløpig bare inne t.o.m. 2020 i UiOs ramme til KHM). Ut over dette er det lagt opp til at KHM skal dekke revisjonskostnadene. Prosjektet er nå i startfasen.

Hovedbudsjett	Lønnsbudsjett	Driftsbudsjett	
2018	2238	1100	
2019	6130	1308	
2020	11945	1187	
2021	6071	605	
2022	2277	220	
SUM	28661	4421	33083
+ egeninnsats			4728
SUM inkl egeninnsats			37811
EA			13479
REVITA			10000
KHM kostnad			14332

Tall i hele tusen

Nytt vikingtidsmuseum

Det er budsjettert for videreføring av pågående delprosjekter i VTM-prosjektet for perioden 2018-2019, jfr. nedenfor stående tabell. I 2019 er det budsjettert med 5.540 mill. kr. til drift av delprosjektene i VTM. I tillegg kommer 7.223 mill. kr. i egeninnsats (lønnsmidler). Totale kostnader for KHM i 2019 er dermed 12.763 mill. kr.

VTM Prosjekter	År	
	2 018	2019
Nytt Vikingtidsmuseum	160	300
VTM, delprosjekt I, nye utstillinger	802	2930
VTM, delprosjekt II, generelle prosjektkostnader	17	100
VTM, delprosjekt III - sikringsprosjektet	534	1650
VTM, delprosjekt IV - kommunikasjon, branding	105	560
Totalsum	1618	5540

Totalt budsjettbehov 2018-2019

7158

Tall i hele tusen

Udisponerte prosjektmidler

Den udisponerte posten representerer en buffer i forhold til uforutsette utgifter, prioritering av nye tiltak og uforutsett inntektssvikt.

Museumsdirektørens reserve	År				
	2019	2020	2021	2022	2023
Ufordelte prosjektmidler, utvikling og fornying av utstillinger	1377	3124	5000	5000	5000
Tall i hele tusen					
			Sum akkumulert		19501

Forslag til budsjett 2019 og langtidsbudsjett 2019-2023

I forslag til langtidsbudsjett 2019-2023 vises de enkelte årene som isolerte budsjettår, dvs uten at over- eller underskudd fra foregående år videreføres. I tabellene har vi tatt med 2018 for å vise endringer fra inneværende år og prognose for årets resultat. Videre gjør vi oppmerksom på at inntekter og positiv saldo i UiOs økonomisystem vises med minustegn.

Sum av budsjett 2018-2023	År					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Overført fra i fjor	-46724					
Inntekt fra bevilgninger	-124526	-129279	-129546	-126534	-124468	-118617
Salgs- og leieinntekter	-52320	-51640	-51873	-51640	-51640	-51640
Total inntekter	-176846	-180919	-181419	-178174	-176108	-170257
Personalkostnader	107994	106819	111082	113069	112646	113446
Driftskostnader	43063	71075	51292	35357	27436	25342
Internhusleie	60128	61572	61572	61572	61572	61572
Investeringer	2067	1987	1317	1317	1317	1317
Nettobidrag fra eksternfinansierte prosjekter	-32590	-30659	-30478	-30389	-30709	-30659
Total kostnader	180664	210794	194785	180926	172262	171017
Totalsum resultat	-42907	29875	13365	2752	-3846	760
Total budsjett 2018 -2023 akkumulert						0

Tall i hele tusen

Konklusjon

KHM har økonomisk handlingsrom til å realisere strategiske satsninger og planlagte tiltak (jf Årsplan) i kommende budsjettperiode. Et langtidsbudsjett (2019-2023) i balanse forutsetter imidlertid at UiO avklarer finansieringen av de økonomiske usikkerhetsmomentene beskrevet innledningsvis. Ved moderat svekkelse av egne inntekter, inneholder forelagte budsjett muligheter for å korrigere forbruket både under lønn og drift. Museumsledelsen anbefaler at den avsatte bufferen på disposisjonskonto hos museumsdirektøren opprettholdes.

Vedtaksforslag:

Styret slutter seg til hoveddisponeringene i langtidsbudsjett 2019-2023 og de forutsetninger som er lagt til grunn for å bringe budsjettet i balanse. Styret deler museumsledelsens bekymring om strukturelle svakheter i KHM's økonomi. Styret og museumsledelsen vil arbeide videre for raskest mulig å bringe klarhet i de forutsetninger prognosen legger til grunn.